

at gjøre en Forandring med disse, og at det vilde desuden ogsaa være høist nedtrykkende for Fæsterne paa de nyere Godser, hvis de skulde behandles anderledes end de paa de ældre Godser, ligesom det ogsaa vilde være vanskeligt at sætte Regler derfor, naar de ikke blive eens behandlede, og desuden skal der jo, som det ogsaa er sagt her, tages Hensyn til den Indfæstning, Gaarden kan indbringe, og de Afgifter, den kan taale at bære, saa at deri have en Garant for, at Staten ikke vil lide Tab. Men selv om Staten skulde tage den Sum, der nu har været omtalt, troer jeg dog, at Staten i det Hele vil vinde; thi det er afgjort vist, at den Mand, som har fri Raadighed over sin Eiendom, vil anvende ganske andre Kræfter til at drive sin Jord, end den, der staaer som simpel Fæster. Dette have vi jo ofte nok ikke alene hørt omtale, men vi have vel mange hundrede, ja tusinde, kunde jeg sige, Beviser herpaa. Det er desuden vist, at, naar Ref. 1ste Juli 1846 blev gjort anvendelig paa Flenstøfte og andre Godser, man deraf maa drage den Slutning, som den ærede Ordfører ogsaa anførte, at disse maatte vel ogsaa behandles paa samme Vilkaar, som de ældre Godser. Der er desuden en Resolution af 3die Febr. 1796, som jeg endnu ikke har hørt omtale hverken i det andet Thing eller her, eller seet nogetsteds, og Indholdet af den tyder paa, at saagar Fæsterne paa Sorø Academies Gods skulde blive behandlede efter Resolutionerne af 9de Mai 1792 og 4de Marts 1795. Den lyder saaledes.

„Vi tillade allernaadigst, at de Os tilkommende Skatter for Gaardmændene paa det Os tilhørende Ddsherredse saavel som paa Sorø Academies Gods, maae, naar de ifølge Bore Ref. af 9de Mai 1792 og 4de Marts f. A. erholde Arvesæfte- og Skjodebreve paa deres Gaarde, ved Udregningen af den faste aarlige Afgift ansættes til 4 Rbd. af hver 5 Tdr. Land til Taxten 24, som enhver Gaardslob indeholder, og deres Beløb igjen fradrages den faste aarlige Afgift, imod at Arvesæfterne fremdeles som hidtil udrede alle Os tilkommende Skatter af Matrikuls-Hartforret.“

Det synes altsaa, at der ikke har været Tvivl om fra Regjeringens Side, hvorledes

saavel de nye Godser, som ogsaa de andre, der fortere under Regjeringens Omsorg, skulde behandles, og det tyder altsammen hen paa, at de nye Godser og andre, endogsaa Sorø Academies Gods, skulde behandles paa samme Maade som de ældre, og i Sandhed! jeg kan ikke skønne, hvorfor Staten skulde gjøre Forskjel, naar den, som det maa antages for givet, har allerede i sytten hundrede og nogle og Tiirs villet indrømme Arvesæfte eller Selveiendom paa dens Godser; derved vilde den give et Exempel for de private Godsseiere, hvorledes det var saavel i deres velforstaaede Interesse, som i Statens Interesse, at Fæsterne for en billig og rimelig Betaling fik de Gaarde, de havde i Fæste. Det er vist, at det har været Hovedhensigten ved Regjeringens Foretagender siden 1784, og naar man nu vil nære Frygt for, at naar saadanne Bestemmelser, som de i det foreliggende Lovudkast, blive vedtagne, de da skulde gjælde som ufravigelige Regler for de private Godsseiere, troer jeg, man nærer en Frygt, som er uden Grund. Jeg troer, at de private Godsseiere ville, uden at der vil kunne reises nogen Tvivl derom, indse Nødvendigheden og Vigtigheden af, at de følge Statens Handlinger lige i Hælene; thi det er, som sagt, i deres egen velforstaaede Interesse, at de lade Fæsterne faae deres Eiendomme for en rimelig, billig og, som jeg tør sige, meget lav Betaling; thi uden dette ville de aldrig kunne komme nogen Vel; uden dette ville de altid finde den samme sløve og dorffe Mand tilstede, Fæsteren vil ikke tænke videre end til at sige: „Naar vi have samlet til en ny Indfæstning til vor Søn, som engang skal have Gaarden efter os, saa er det nok, saa behøve vi ikke mere,“ han vil ikke have den Spore i Livet paa sig, som Selveieren maa have, naar han skal sørge for, hvorfra han skal tage Skatter, og tænke paa, hvad han skal efterlade sine Børn, saa at de dog hver især kunne blive tildeelt Noget at hjælpe sig med. Jeg kan saaledes ikke med min bedste Villie og efter nøieste Undersøgelse af alle disse Resolutioner, som jeg gjennem den høitærede Ordfører har faaet tillaans, og efter at have overveiet Sagen i sin Heelhed, sammenholdt med alt, hvad der er passeret, skønne, at der kan være Grund til